

Kdo by chtěl realizovat tuto moji původní hru, ať mne kontaktuje na vahel@centrum.cz nebo na tel. 605 83 57 83 Václav Helšus

Pokoj mého syna

hra o dvou dělech, napsal Václav Helšus

Osoby:

Matka

Martin - její starší syn

Vojta - její mladší syn

Děda - její otec

Zuzana – sousedka Straková

- paní Jaruna - příbuzná

Grlič - boss

Galina - jeho dcera

Viktor - jeho poskok

Vladimír - kapitán

Dva cizinci

1. dějství (Na scéně stojí Matka, Martin vchází.)

Matka Kde je Vojta?

Martin Už tam nebyl.

Matka Řekla jsem ti abys ho přivedl.
(Napřáhne.)

Martin Ty mě budeš bít?

Matka Vždyť mám jenom vás dva.

Martin Už tam nebyl.

Matka Tohle mě nemůžete dělat!
(Martin si otevře knihu, sedne si a čte.)

Matka Volala Straková ... Dluží ji patnáct set. Chce aby za ni přišel a vrátil to. Že tam půjdeš?!

(Dává mu peníze.)

Martin Ne!

Matka Vždyť to nic není, na!

Martin Ne!
(Matka mu vloží peníze a zavře ji, Martin peníze vysype a čte si dál.)

Matka Co s nima dělá? Takovejch peněz. Slíbil přeci, že už k těm automatům ani nečuchne, takhle to řekl.

Martin K automatům ne.

Matka Straková, taková ... už ve škole jsem ji neměla ráda. Vojto, Vojtíšku ... Jak si to myslel, že k automatům ne. Co mi tím chceš naznačit?

Martin Nic ti nenaznačuju.

Matka Chceš říct, že je feťák? Vojta a feťák. Víš co říkáš za pitomost? Nekouří a nepije, na zkoušel? rozdíl od tebe? Pamatuješ, jak se rozbřečel, když se přiznal, že to zkoušel?

Martin Jo, to si pamatuju.

Matka Tak co mi to říkáš za pitomosti.

Martin Jo, jsou to pitomosti a já už nic říkat nebudu. Je to zbytečný. Je to tvůj syn a můj bratr, takže už nic říkat nebudu. Dva roky ho taháš z průserů a pořád jsi slepá jako krtek.

Matka Jak to se mnou mluvíš?
(Martin je úmyslně zticha.)

Matka Tak odpověz?
(Martin mlčí.)

Matka Prosím tě, tak zapálil ten lesík pod Morání, ale nebyl tam sám, jenom to vzal na sebe, to je charakter, víš. Když něco provedu - tak se přiznám. Bože můj jak jsem se vyděsila, když ho sem přivezli hasiči. A on mi říká - Mami, zapálil jsem to já sám. To je charakter, jestli ti to něco říká. A pak ... když ti kluci vybrali nějaký ty zbraně na Zámečku, tak u toho nebyl, to se prokázalo, tak co to říkáš za nesmysly.

Martin Byla si to sama zažehlit u toho vyšetřovatele.

Matka U Vladimíra, je to náš přítel, nezapomeň na to.

Martin Je to tvůj přítel a nikdo ti to □ nevyčítá, ale zpacifikovala jsi ho, ne? Promiň mami, ale bylo to tak nebo ne?

Matka Měla jsem starost, aby to Vojta za ty svý kamarádky nevezal zase na sebe. Co si myslíš, že jsem tam dělala?! Nemluv o tom!
(Přichází sousedka Zuzana.)

Zuzana Ahoj rodinko, Květo, dej mi ňákej talíř, mám pro vás kosti.

Matka Ahoj.

Martin Dobrý den, Zuzano.

Zuzana Tak co, studuješ, studuješ? Co ty vlastně studuješ? Pořád čumíš do těch knížek, já tě jinak neznám. Slyšíš Mártu, ukaž dej to sem. Radši ne, mám ještě mastný ruce.

Martin Religionistiku.

Zuzana Reginio ... fujtajksl, co to je? Takhle - co budeš dělat, až to dostuduješ?

Martin Jo, to kdybych věděl.

Zuzana Ty si děláš prdel, né?
(Vchází matka s talířem.)

Květo, není von nějakej blbej, když neví co z něj bude?

Matka Na a zabouchni dveře.

Zuzana Tak si zpravte zámek nebo si tam dejte lítačky, u vás je to fuk. Za chvíli jsem zpátky.
(Vchází děda. Zuzana mu podá noviny, pozdraví a odchází.)

Ahoj dědku.

Děda Huba nevymáchaná, ta ji má, ale proříznutou, co?

Matka Kde je Vojta?

Děda Co já vím, třeba ještě spí.

Matka Doma nespál. Kde je?

Děda No tak, jako by to bylo po první.

Matka Ale vždycky přišel alespoň před ránem.

Děda Co má s tou mrchou? S tou Strakovou?

Matka Co já vím!
(Odejde.)

Děda Takový frajli by se měl vyhnout.

Martin Co ty o ní víš?

Děda No, to je taková ... Já bych se ji nevyhnul, ale Vojta by se měl takovej
vyhejbat. Tak - kde je?

Martin Na to se ho zeptej až přijde. Já ho nikde nenašel.

Děda Když už jsme u toho, není u tý Strakový?

Martin Ty máš fóry, taková bréca.

Děda No právě, už ji to utíká.

Martin Vždyť je mu šestnáct.

Děda No právě, to je přesně to mladý masíčko, který by potřebovala.

Martin Dědo, vždyť je to mámy spolužačka. To není žádná Čachtická paní.
(Matka se vrací, dá dědovi hrnek s kafem.)

Děda Dneska půjdu na ryby.

Martin Vždyť nemáš ani prut.

Matka Nech ho, aspoň si tam pokecá s kamarádama. O kom jste to mluvili?

Děda O Strakový, Martin o ni říkal, že je to Čachtická paní, pfff.

Matka Ta už mlíko nepije - žádný.

Děda Ale Strakovy tenkrát zakázala chodit s náma na pivo a do půl roku měl
žlučový kameny jako nehet a za rok bylo po něm.

Martin Straka je přece naživu, dědo. Bydlí v ...

Děda No právě, bylo po něm jen co dostavěl tu jejich vilku. Pak se s nim
rozvedla a bylo po něm.

Martin Jo takhle, já myslel ...

Matka Kde jenom může bejt? Jestli mi ho zase přivezou, tak to nepřežiju. Já už se
dál trápit nebudu.

Martin Ach jo.

Matka Co si říkal? Víš co to je, mít vás na krku?

Martin Mami.

Matka Co se změnilo, vždyť jste ještě před chvílí byli takový malý. Zvládala jsem
to. Copak ty, ty si byl jako malej jenom pro sebe, vystačil sis sám, ani si mě moc nepotřeboval,
co to plácám, jistě že ano, potřeboval, ale jinak než Vojtíšek.

Matka Ten pořád chtěl společnost, pořád mě hledal.

Děda A teď hledáme jeho. Neblázni, Květuš, on se zase objeví, jako by's ho
neznala.

Matka Já ho takhle nechci znát. Nekoukej na mě, Martine. Když už nechceš říct,
kde se pořád fláká, tak na mě aspoň takhle nekoukej. Ty si samostatnej, dobře, já ti to neberu, ty s
tím umíš zacházet ...

Děda Snad.

Matka Jo, snad. Ty máš svůj život, i když jsi na to moc mladej, abys věděl, tak na
mě tak nekoukej.

Děda Jo a koukej se mi omluvit, že si tak mladej
(Matka se nepatrně zasměje, pak zpřísní.)

Matka Vy buďte radši zticha, oba dva.
(Matka se chystá k odchodu a upravuje se před zrcadlem.)

Děda Fousek říkal, že se mu v těch starejch zrcadlech zjevujou Němci.
Matka Fousek je starej duchař.
Děda A měli ho upálit s čarodějnicema.
Matka To narážíš na to jak vypadám?
Děda Ale jdi, pořád vypadáš dobře, vid' Martine?
Martin Ale jo. Fakt, že jo. Kam jdeš?
Matka Co já vím, ke Strakový né. Napřed za Galinou, co ten Viktor? Moc se mi nelíbí. Moc velkej suverén. Jak to že kamarádi s Vojtou, když chodil do školy s tebou. Jak to, že nekamarádi s tebou? Ty ho přece znáš.
Martin No právě
(Po chvíli.)
Mámo, nechod' k policajtům.
Matka Zbláznil ses? Nebo ... a co když ho nenajdu. Martine, já mu nechci ublížit, já se o něj bojím.
Martin Já vím, ale k policajtům nechod'.
Matka Ty něco víš, něco novýho?
Martin Nevím nic, ale vždycky když náš Vojtišek něco proved, tak to byl průser jako mraky. A já to cejtím a ty to cejtíš taky, nedělej že ne. Takhle začneš zmatkovat vždycky, když se něco děje. Vždycky se zatneš a vyrazíš do boje za bráchou ... k jeho škodě.
Matka Ty na něj žárlíš?!
Martin Ne. A třeba taky trochu. O to nejde.
Matka A co jde.
Martin Že se mučíš. Já ho mám taky rád, ale je to prevít.
Matka Jak to mluvíš o svém bratrovi?
Martin Mě to taky bolí, že je takovej, a že o něm tak mluvím, ale já musím.
Musím ti říct, mami ...
Matka Nic neříkej ... a styď se.
Děda No, tak počkejte vy dva.
Matka Kdyby se objevil nebo přijela teta Jaruna, zavolejte mi k Ujčíkům, u těch se taky za stavím. Martine, ty víš jak jsem to myslela. Ahoj.
(Odejde.)
Děda Frnk! Stíhačka vystartovala. Jak si mluvil o tom prevítovi, jestli pak víš, co to znamená, ty mysliteli?
Martin Něco jako ... lehkou nadávkou. Ale z čeho to vzniklo, vid'?' Prevít, prevít.
Děda Porevit, mysliteli. Porevit - starej praslovanskej bůh, trochu menší než Starvit - Svantovít.
Martin Fakt jo. Mohlo by bejt. To - vid na konci znamenalo, že je vidoucí prorok.
Děda To nevím, to už Fousek neříkal, ale asi jo. A hele, ještě jeden takovej - Pilvít, ale toho znáš, to se dneska taky říká.
Martin Pilvít, neznám.
Děda Ale jo - Plivník. Jo, jo. Plivník. Takhle jim to prej křesťani komolili až z toho vzniklo něco ošklivýho. Plivník, Prevít. Dobrá finta.
Martin Dědo, ten tvůj Fousek tady byl, pokud vím, už za první republiky, tak proč se mu „zjevujou“?
(Děda mlčí.)
Promiň, ale teď se o tom pořád píše, to víš, že mě to zajímá.

Děda „Zajímá“, jo?
Martin No teda, dráždí mě to. Já sem tři roky proležel v knížkách o starý Persii v hádánkách o realismu a nominalismu a teď si nejsem ... svrbí mě to, to je přesnější.
Děda Starej Fousek se sem po válce vrátil, ale ne do tý svý pastoušky, kde bydlel předtím.
Martin Jo, von nebydlel v tý vile, co před tím? Teda teď už jako vila nevypadá, ale jako prcek si pamatuju, že byla, nemám pravdu?
Děda Vykašli se na to.
Martin Já jsem neměl o Vojtovi nic říkat. Ale teď, když mámě vysvětlím, že jsem z něj udělal boha ... jak si to říkal?
Děda Porevit je Prevít. Květa nemá na srandičky povahu. A Volos je starej slovanskej bůh stád.
Martin A jeho vyznavači si říkaj Vole, Vole ... Ale vystartovala odtud jako Harrier.
Děda Co to?
Martin Harrier, to je anglická stíhačka s kolmým startem.
Děda No jo, Angličani s těma svejma vynálezama. Spitfire, znáš?
Martin Jo znám, ale já si budu už asi zase číst.
Děda Tak, Prusek, co ho neodsunuli, co tu zůstal, že měl za ženu Češku a taky že po válce pomáhal proti verwolfům.
Martin Dědo, já to o něm vím, za války byl ve Francii u Luftwafe, ale nelítal jen dělal na letišti.
Děda Jo, blízko Paříže. A jednou takhle po ránu jim nad letištem přeletělo úplně nový letadlo - ten Spitfire. Prusek vždycky říkal - ten sviňskej Špitfajr. Zamával jim křídla a strašně rychle odletěl, no, za pár hodin, když se vracel zase - přeletěl, zamával a pryč. To jich Angličani měli ještě málo, byl to jenom pozorovací letoun.
Martin A jak Němci věděli, že je to Spitfire?
Děda Nó, nevěděli. Jen se jim zdál nějak divnej, že byl tak rychlej. A druhej den to samý. Přiletěl, zamával a zmizel. To je jasný, že se dole našťvali a když se vracel už na něj začali střílet z kanonu. A on - zamával a pryč na ostrovy. Tak si na něj třetí den počkali, tři německý letadla za lesem, víš nad lesem, jestli přiletí a taky že jo. Přiletěl jako vždycky nízko, zamával křídla a ty tři kluci v Heinklech, nebo co to bylo, se pověsili za něj a začali ho brát kulometama. Ten sviňskej Špitfajr to zjistil, udělal kolečko ty tři kluci taky a vraceli se zpátky na letiště. Von se objevil těsně nad hangárem, voni za ním a prali do něj dál. A ten Anglán to najednou zvednul nahoru, kluci taky, vrrrrr ... á, a všem těm třem Heinklům upadly křídla. Ten sviňskej Špitfair, jak říká Prusek se vrátil nad letiště, zamával a vodletěl zpátky nad kanál.
Martin Sviňskej Špitfajr, to je sranda, ne, to je krásný.
Děda Prusek říkal, že si vždycky říkal, že tu válku nesměj vyhrát, ale že ho tenkrát poprvní napadlo, že jí doopravdy nevyhrajou.
Martin A proč říkal to sviňskej?
Děda To je takovej jeho humor, víš? Nebo, já nevim. A dost. Už jsem z toho celej utahanej.
Martin Ulítanej, co?
(Opakuje po dědovi let a upadnutá křídla.)
Děda Kde je?
Martin On má takovou lepkavou vlastnost. Kde je průser, tam je Vojta.

Děda Ale jdi, vždyť je to normální kluk.
Martin Není normální, je svinskej.
(Vstoupí Viktor v kožené bundě.)
Martin Ahoj Viktorě.
Viktor Kde je ... Dobrý den, dědo. Kde je brácha?
Děda Není doma. Proč?
Viktor Jen tak. Márty, kde je brácha.
Martin Je to tvůj kámoš, tak si ho najdi. My ho hledáme po jinejch lajnách než ty.
Viktor Hele, nesor mě. Já s nim musím mluvit.
Martin Máma ho taky hledá, Víťo! A vůbec, hele kde je brácha?
Viktor Pane Šrajbr, já si potřebuju promluvit tady s Martinem, děkuju.
Děda Dá si někdo kafe?
Viktor Řek jsem - děkuju
(Děda odchází.)
Martin Takže bys mohl zase vypadnout.
Viktor To je všechno, Máro?
Martin Už nejsme na základce.
Viktor Promiň, vysokoškoláku - nedostudovanej. Alespoň Judy říkala, že ti to
moc nešlo. Ale ona si asi vymejší, vid'? Nebo ne?
Martin Juditu vynech, mě je fuk. Teda, škola je mi fuk.
Viktor A Judy taky.
Martin A Judy taky, vypadni.
Viktor Já myslel, že když studuješ psychologii a to náboženství, tak tě taky musej
zajímat problémy tvých bližních.
Martin To se moc pleteš. Já na ně v podstatě seru. Ahoj!
Viktor Vojta je v ...
Martin Aha, takže jde o Vojtu a ne o mě. To jsem si oddych. Ahoj.
Viktor Jde vo prachy, vole.
Martin Vo tvoje? To je mi líto, ale s tím ti nemůžu pomoci.
Viktor Jde vo velký prachy, vo moje, Vojtový a ... všech.
Martin My jako rodina, i když to zní blbě, jsme zvyklý, vyzobávat Vojtíškov
maléry už celý jedno desetiletí, takže se vytas s nákou cifrou a pak se třeba ukáže, že o Vojtovi
něco třeba vím.
Viktor Márty, ty vole, na to nemáš. Vojta má něco udělat, a pak budou prachy.
Martin Někdy bejvám jasnozřivej - když to Vojta neudělá, nebudou prachy - bude
průser. Seš tu poprví?
Viktor Něco se podělalo, Márty.
Martin To vidim. V tobě?!
Viktor Na čáře, ty sráči. A nedělej se blbějším, než jsi?!
Martin Pokračuj.
Viktor Z druhý strany se svítilo a volali něco německy, jestli to tvůj brácha posral,
tak si připravte prachy pro advokáta a v markách, protože už to bylo za čárou.
Martin Konečně posel dobrých zpráv - vono vám to kikslo.
Viktor Asi jo, ale nezapomeň, že v tom lítáte i vy. Protože voni si ho tam nechaj
pěkně dlouho.
Martin Ty si čistej.

Viktor   Když bude držet hubu, tak jo.
Martin   Ty nebudeš čistej, i kdyby tě myli tekutou drátěnkou.
Viktor   Ani nechceš vědět v čem lítá?
Martin   Ne, nechci vědět do čeho si ho zatáhnul, ono je to totiž úplně jedno.
Důležitý je, že si u toho skoro vždycky ty.
Viktor   Ty vole, já mu chtěl jenom pomoct. Mártý, tady se teď daj vydělat pořádný
prachy a ty čumiš do knížek.
Martin   Lepší než čumět na tebe.
Viktor   Hele, ty znáš řeči. No, to by se nám hodilo. My bysme občas potřebovali
někoho jako si ty. Pár slov, vole. Doleva, rovně a tak, jenže hodně v cizejch řečech ... nedělej, že
nic nevíš. Do teďka to tady byla prdel světa, teď máme šanci, Máro.
Martin   Sakra, neříkej mi Máro a koukej přitáhnout bráchu, nebo ...
Viktor   Nebo co?
Martin   Nebo ne, ty ne! Ty uděláš nejlíp, když půjdeš do hajzlu.
Viktor   Hele Máro, nenos ten svůj frňák tak nahoru, moh bys přesněj dostat.
Martin   Tak to bych byl dost zvědavej, jestli bys na mě vytáh tu bouchačku, debile.
(Ukáže rukou na vidouvající se Viktorovu bundu.)
Viktor   To není nic pro tebe, frájo. S tebou by to bylo jednoduchý.
(Zaujme karatistický postoj.)
To už není jako tenkrát ve třídě, co? To ses před holkama vytahoval, ale vod tý doby,
hovno, vid'? Teď si krátkej.
(Naznačuje na něj výpady.)
Teď si v hajzlu, Martínku.
(Udělá na něj dlouhý karatistický výpad, v závěru do mlčky stojícího Martina místo úderu
jen lehce, štítivě strčí.)
Srabe!
(Oba od sebe odcházejí, v zápětí se na sebe vrhnou, ale jako v „kdysi nedokončené dětské
pranici“ s neo hrabanými hmaty, ozývá se úporné hekání a fistulové nadávky dávných dětských
rivalů. Zuzana vstoupí, vrhne se mezi ně a odtrhne je.)
Zuzana   Nechte toho
                              (Viktorovi.)
Jdi do prdele, ty hajzle, necháš ho!
(Viktor protirázným fackám Zuzany nemá obranu.)
Na něj si dovoluješ, co?!

Viktor   Nech toho bábo, říkám, nech toho nebo tě zabiju.
Zuzana   Kdo je u tebe bába? Ty grázle
                              (Dál ho velkými máchy rukou směruje ven. Viktor ji odstrčí, pak k Martinovi.)
Viktor   Ještě se mi za tuhle krávu, přijdeš omluvit
                              (Odejde. Zuzana se chce vrhnout za ním.)
Zuzana   Kdo je u tebe ...
Martin   Nech ho, nech ho bejt. Jenom štěká - podvrat'ák.
Zuzana   Co ti chtěl ten sviňák.
Martin   Nic, scháněl Vojtu. Teda, takhle rozparáděnou, jsem tě ještě neviděl.
Zuzana   Tys toho ještě neviděl.
Martin   Díky, ale nemuselo to být.
Zuzana   Co chtěl Vojtovi? A kde vlastně je, dneska jsem ho ještě neviděla.

Martin Asi se nám zase ztratil.

Zuzana Tak to ho nenajdete. V tom je mistr. To mu bys nevěřil, ale když jsi byl ty roky v Praze, tak jsem ho učila na běžkách, hele byl dobrej, to si piš. Já stará okresní přebornice a hele za chvíli jsem na něj neměla.

Martin Jaká stará?

Zuzana Ale jdi, ty víš, jak to myslím. To ti bylo neuvěřitelný, běhali jsme kolem Moráně, já mu dala fóra tak sto metrů a ve druhým kolečku už bych ho měla, ale najednou byl pryč. Vypadnul z tratě, tak mu běžim po stopě a najednou stopa končí a on tam nebyl. To ti bylo příšerný, já ho nemohla najít, teď jsem se začala bát, co máma, vid', jestli se mi ztratí. Tak to tam křížuju, volám, vždyť mu bylo něco přes deset a v tom slyším, jak se chechtá, hele byl pět metrů ode mě a já ho neviděla, jen tak tam stál u smrku. Ani se moc neschoval. Jenom stál a nehejbal se. To bylo až strašidelný, prevít jeden. Martin Jo, jo, Perevit.

Zuzana Prevít, říkám. Pojď ke mě na kafe.

Martin Kde je ten tvůj novejš?

Zuzana Odjel na stavbu, na tejden.

Martin Zuzano, neblbni.

Zuzana Aha, mladej pán má tu svou Juditu. Že tě s ní není ani moc vidět. Martine, já tě mám ráda, pojď do sprchy, mě se bát nemusíš.

Martin Já se tě nebojím, ale je to takový ... Seš v domě.
(Zuzana odchází s vyzývavým smíchem.)

Zuzana Tak mě přijď aspoň umejt nádobí.

Martin Já jsem debil
(Odchází za ní. Vstoupí děda s hrnkem kafe.)

Děda Nikdo. Konečně sám
(Děda vytáhne ze županu Jo-jo a hraje si s ním. Vojta opatrně přichází, přivádí na scénu dva cizince - muže a ženu. Kdykoli se pohne děda, pohne se i Vojta se svými hosty, je to jeho trik. Pomalu se tak dostanou až do zadní části jeviště - Vojtova pokoje. Tam je Vojta usadí na zem a zůstane s nimi. Vstoupí Galina, zakašle, děda přeruší svoji hru.)

Galina Dobrý den, pane Šrajbr.
(Děda zahanbeně schová vyvěšené a nehybné Jo-jo do kapsy.)

Děda Ahoj krasavice, promiň, já už asi špatně slyším. Vojta tu není.

Galina Ale já myslela ... to je škoda, tak já zase půjdu. A nevíte, kde by mohl být, když není tady?

Děda To neví nikdo a představ si, že ho všichni scháněj. Květa říkala, že se zastaví u vás, jestli o něm něco nevíš.

Galina Hm, tak to je blbý.

Děda Všichni si myslej, že zas něco proved .. Proved něco? Galino, přede mnou nemusíš nic schovávat, víš, že já vám přeju, ale když tady se se mnou, do příc, nikdo nebaví ...

Galina Já nevím, jestli bych měla ... Von je Vojta pořád švorc, tak mu náš táta dohodil nákej job, no a dneska ráno táta chodil po bytě a strašně nadával ... I na Vojtu. A tak já mám o něj strach.

Děda Jakej job? Jako v jeho firmě? Že by náš Vojta začal podnikat s tvým tátou? Vždyť je to ještě kluk, jestli něco pokazil, tak mu to snad pro jednu ...

Galina Jenže táta nadával srbsky a to je moc blbý. To já znám.
(Vojta udělá pár kroků dopředu, Galina ho slyší, děda ne, a tak může Galina Vojtu varovat aniž to děda tuší.)

Děda Aha, no jo, když se tvůj táta naštvě, tak to s nim není žádná sranda, to já vím. Já ho znám, ještě když měl funkce ...

Galina To já jsem ještě nebyla na světě.

Děda Víš proč z něj šla vždycky hrůza i na daleko vyšší papaláše než byl sám?

Galina To nemůžu vědět.

Děda Protože si mysleli, že kleje rusky.

Galina Von rusy neměl rád.

Děda To nikdo, jenže se jich všichni báli a tvůj táta to uměl využít ... Ale co tě s tím budu strašit. Jsi vyplašená už dost. Hlavně že už je to pryč.

Galina Jenže teď se stalo něco ...

Děda Jo, já vím, já si pamatuju co jsi říkala - s tím Vojtovým jobem. Panečku, už ne stranický úkol, ale job. Promiň, jsem starej protivnej dědek.

Galina Ne, to ne. Jestli Vojtu, tedy jestli ho uvidíte, vyříd'te mu ať tu věc dodělá. O tom táta pořád mluvil, že to musí dodělat.

Děda Jinak co? Dostane stranickou důtku? Neměl by tvůj táta trošku přibrzdit?

Galina Na mě on nedá. Vyříd'te, že to musí dokončit.

Děda A co!

Galina To je složitý. Vyříd'te mu, ať se neschovává, ať nikam neutíká, jenom ať tu věc, proboha, dodělá ... Prosím Vás.

Děda Heleď, to vypadá na ňákou levotu a když v tom navíc jede tvůj táta tak ... dobře já mu to vyřídím. A neboj se, všechno dobře dopadne, i když nevím co.

Galina Děkuju a ať ...

(Než stačí domluvit a odejít objeví se tchyně Jaruna.)

Jaruna Tak mě tady máte. Děda Jé ahoj.

Galina Dobrý den.

Jaruna No, kde jste všichni? Volala jsem, tedy chtěla jsem volat, že už jedu, ale pak to vzalo takový fofry, víš, kdo mě sem vzal? Ty nejseš Zuzana, vid'š? Já už tady tak dlouho nebyla - ne nejsi. Ty jsi tak příšerně mladá. No dědku, kde jsou všichni?

Děda Tak nějak maj něco na práci.

Jaruna A prd za to, hele, Karle, já si tu jen nechám věci a zase vypadnu, on mě Kost'a vezme do obchod'áku a pak se vrátím taxíkem. Kost'a, dědo. No ten blbec, co se dal na politiku, měl sem cestu, tak jsem mu vlezla do kufru. On je od vás a přitom chce kandidovat u nás, jestli není blbej, vid'š?

Děda Nebo mazanej, protože tady ho lidi znaj.

Jaruna Ježiši, mě je tady u vás vždycky tak dobře, ten vzdoušek a ten, jak on se ten obchod'ák jmenuje?

Děda Jakej?

Jaruna Ten, co ho dneska otvíraj.

Děda Nevím.

Jaruna Žádněj přehled, vid'. Jako vždycky - Galbauer se to jmenuje. Tak to vidíš, máš to pod nosem a nic nevíš. Já hupnu do auta a jsem tu. První den maj vždycky nižší ceny, né. Hele, Květa ... Že už je tam, vid'š?

Děda Určitě ne.

Jaruna Tak ty nejsi Zuzana?

Děda Ne, to není Zuzana, tohle je Galina, je tady, shání ... Je to kamarádka Vojty a my ho teď sháníme. Ale to teď ...

Jaruna No, to teď není důležitý, já si pak najdu Vojtu sama. Neubližujete mi tady? Vnouček můj zlatej, jak pak se má?

Děda No, vnouček ...

Jaruna Že už zase vyrost, vid'? No však já si ho ještě prohlídnu, Vojtíška máho. Tak, ale teď jedu s Kost'ou do Galbaueru a koupím si tam - pro vás, co budeš chtít Galino?
(Galina zděšena nereaguje, podívá se na dědu.)

Tak co ty Karle, ale fofrem, politika na mě čeká - no, no, no - jo? Jo?

Děda Jo, jo. Nový Jo-jo.

Jaruna Neblbni ty hračičkáři, něco rozumnýho. Milan mě poslal marky, tak ať z nich taky něco máte, když už nemáte jeho. Milan je můj syn, víte slečno. On pracuje v Německu, víte?

Galina Já myslela, že odsud utek.

Jaruna Nó ... tak bych to nenazvala, prostě šel za lepším. Ale na Vojtu pořádně platí i když, tak zní naše domluva, vid' Karle, ty peníze posílá mě, abych s nima hospodařila, vid' Karle?

Děda Hele, Jaruno, nebudeme to tady rozpatlávat. Stejně se pak vždycky porafáme.

Jaruna Máš pravdu, tak co chceš koupit? Něco na potápění, to už né, vid'? Dobře, koupím ti padák. Květě sekyru a Vojtovi jezdecký bičík. Tak já už letím.

Děda Ty si tak hr, hr.

Jaruna Jo, to jsem celá já. Když se zastavím, tak umřu. Ha, ha - dobrej fór. Jedna kartářka, tam u nás, my řekla, že neumřu nikdy, proč - to už neřekla. Karle, jak se zastavíš je konec.

(Děda zakašle.)

Jaruna Promiň, já to myslela jako fór. Pár pohledů a vím kdo s kým - takže ty jseš kamarádka Vojty - moc hubená a nejasná budoucnost. Takhle se hledá teďka kluk? Když není tady, tak je asi někde jinde a hned tam letím a mám ho. Tak se hledá. A já už taky musím ať mi neujede, politici jsou dneska nervozní, ahoj.

(Odejde.)

Galina Tak já už půjdu taky. Asi budu muset ...

Děda Galy, počkej ... Tětiny tatarských luků, říká ti to něco?

Galina Nevím, nic, ale hezky to zní.

Děda Teď dávej dobrej pozor a ať tě ani nenapadne, že jsem starej prasák i když nejspíš jsem.

Galina Vy víte, že Vás mám ráda. Jste jeho praotec.

Děda Tak. Ty se můžeš bát, toho co je, ale nebojíš se toho všeho - „vůbec“ vid', že ne.

Galina Ne.

Děda Protože si myslíš, že to všechno zmákneš.

Galina To už vůbec ne ... ale ... myslíte jako celej svět?

Děda Hm.

Galina Tak to ne. A jo. Nemůžu nic zmocit s tátou, s kamarádama, s klukama a holkama, víte jak to myslím? Víte kde teď v myšlení jsem? - tak to nezvládám. Když jsem s Vojtou a on je teď tady, to je fuk jestli si ho představuju nebo jestli je to doopravdy - tak mám v náruči celej svět. Tak jste to myslel? Já vím, že jo. Ale pak to sklouzne a už nevím, stačí malej

průšvih, já se do něj úplně probořím a chtěla bych brečet a už je ten svět pryč. Pak se bojím úplně všeho.

Děda Takže Vojta ti dává tu mariánku? Vy to berete?

Galina Ne, nebereme. Já to беру.

Děda Co to dělá? To co si mi tady teď povídala?

Galina Víc. Jsem uvolněná - i když to povídání s Vámi je něco podobného, Vy ode mě nic nechcete. A tam to taky ne.

Děda Ale chci, chci vědět. A taky bych se chtěl něčeho zbavit. Galy, jediný co nás spojuje v týchle chvíli, je nenávisť k vašemu otci ...

(Čeká, ale Galina neprotestuje.)

Ty se s tím nák můžeš vypořádat, ty na to ještě máš, ale já ho nenávidím, opravdu, hluboce, totálně. Za to že nutil lidi aby se před ním křivili a dělá to zas. Já mu nechci „rozumět“, nechci bejt „ten moudřejší co ustoupí“. A nenávidím ho i za tu svou nenávisť. Teď bych se ti měl omluvit, ale to by nebylo upřímný.

Galina Pane Šrajbr ... líbí se Vám, jak vypadám?

Děda Napjaté tětiny tatarských luků.

Galina Děkuju.

Děda A teď už jdi. Počkej.

(Galina se zastaví, děda si ji prohlídne.)

Tak a teď už můžeš jít.

Galina A ať je opatrněj.

(Odejde. Děda vyndá ze županu Jo-jo a pokouší se ho rozhýbat. Nejde mu to, v domění, že je sám osloví hračku.)

Děda Tak vylez!

(Vojta se pomalu šourá dopředu.)

No tak bude to?! Vylez nahoru.

(Vojta zjistí, že to nebylo na něho a baví se dědovým pokusem o hypnotizováním hračky.)

No tak. Dolů to umí každej moula, teď to zkus nahoru.

Vojta Musíš se víc soustředit. Uvolni se. Cítíš tu tíhu. Teď je nit' napjatá. Dej všechnu sílu do toho prstu a vyšli energii tam dolů, ták a teď ji přivolej zpátky. Nic, vid'?' Kdyby tě tak viděla máma.

(Děda se lekne, probere se, Vojta se začne smát.)

Děda Ty prevíte, kde ses tady vzal? Co tady děláš?

Vojta Tak, dívám se jak se bavíš.

Děda To se dělá, vysmívat se starýmu člověku?

Vojta Ale ne, vždyť mě se to líbí, že se umíš takhle bavit.

Děda No, proto. A víš, že se mě na chvilku zdálo, že by to šlo?

Vojta Ale dědo, vždyť je to hračka pro mrňousy.

Děda Jo teď'kons, ale když to kdysi přišlo z Ameriky, tak to byla náramná móda pro dospělí a víš, že to tam vymyslel nákej chlápek tady odsud? No jo no, každá doba má něco z čeho se pak stane hračka pro mrňousi. Až ta poslední generace už pro mrňousi nic nevymyslí. Já jsem ale opravdu na chvíli pocítil, že se to tam dole chvěje a že by to mohlo jít nahoru.

Vojta O čem to mluvíš?

(Dědovi dojde dvojsmysl.)

Děda Ty blboune.

(Oba se smějí. Po chvíli děda promluví.)

Ty v něčem lítáš, vid'?

Vojta Hm.

Děda Byla tady Galina, mám ti něco vyřídít, ale nerozumím tomu. Její táta ti vzkazuje, abys to dokončil ... Ty mi neřekneš co, vid'?

Vojta Zatím ne.

Děda A víš, že bych ti moh poručit?

Vojta Ale ty to neuděláš.

Děda Máma má o tebe velkej strach. Velkej. To si ani neumíš představit, jak velkej.

Vojta Jak to víš? Zbytečně se stará. Pořád si myslí, že jsem malej. Já už nejsem žádný dítě.

Děda Ale jsi.

Vojta Prosím tě.

Děda Tak já ti teda řeknu jak to vím. Ty si asi přehlíd, že Květa je zase moje dítě. Já ti tady nebudu suplovat tvýho tátu, ale nesnesu, když se moje dítě trápí kvůli někomu, komu je šestnáct, nepřijde si celou noc domu, ptaj se po něm lidi, kterejm by se měl vyhnout, tím nemyslím Galinu, dokonce mu vyhrožujou mafiáni a moje dítě - Květa se kvůli němu nemůže ani nadechnout, klepe se ji brada jako když maličká, je z ní hromádka neštěstí a já se na to musím dívat a nesmím ji pomoci, protože její dítě se rozhodlo, že už není žádnej malej. Tak já ti něco povím - seš malej - grázlík a máš jedinou šanci, že z tebe bude velkej grázl.

Vojta Prosím tě, přestaň.

Děda Co je to s tebou? Každěj normální kluk, by po takovejch řečech, prásknul dveřma.

Vojta Já nemůžu.

Děda Jak to? Proč?

Vojta No ... Proto!

Děda Proč?

(Vojta odběhne dozadu a přivede dva cizince.)

Co je to?

Vojta Co bys asi tak řek'!

Děda No, lidi, co tu dělaj? Dobrý den.

(Cizinci neodpovídaj. Vejde Martin, je rozcuchaný, zůstane stát, civí na celou skupinu.)

Martin Do hajzlu!

(Začne přecházet po místnosti.)

Já to věděl, do hajzlu.

Děda Co si věděl?

Martin Ale nic.

Vojta Tak řekni, co si věděl?

Martin Do hajzlu s tebou i s Viktorem.

(K dědovi.)

Copak ti to ještě nedošlo? - On převádí lidi. Náš Vojtíšek převádí lidi přes hranici - za prachy.

Děda Počkej, já nechápu co ... dělají tady?

Martin Náš Vojta si přived práci domů.

Děda Je to pravda?

Vojta Převáděli jsme je v noci, bylo jich osmnáct, já šel poslední aby jsme nikoho neztratili. Najednou se všechno rozsvítilo a začali na nás německy volat, pak i česky. Všichni se rozutekli, ale chytli je úplně všechny.

Děda A co tihle?

Vojta Když to začlo, tak jsem je popad za ruce a zastavil jsem je. Zůstali jsme stát v tako vým mlází. Ty německý poldové chodili kolem nás, viděl jsem jim i do ksichtu, pořád tam šmejdili, myslím, že věděli, že jim ještě někdo schází, že věděli kolik nás bylo. Pak i zhasli a dělali jako že odešli. Ale to jsem prokouk. Oni se začali mezi sebou strašně hádat a až pak odešli a odjeli úplně.

Děda Tak si je přived domů.

Vojta Co jsem měl dělat?

Martin Nechat je tam.

Děda Martine ne, to přece ne, to já s tebou nemůžu souhlasit.

Martin Do hajzlu, to já taky vím, že by to byla křivárna, ale co s nima?

Vojta Počkám a v noci to zkusím znova.

Děda Odkud jsou?

Vojta Irák nebo Irán.

Martin Excuse me, where are you from?

(Cizinci neodpovídají.)

Děda Kafe?

(Cizinci přikývnu a děda ho jde připravit.)

Martin Za kolik?

Vojta Co?

Martin Ty víš co.

Vojta Jo, takhle. Sto za jednoho ... marek.

Martin V novinách psali, že to bývá za pět set.

Vojta No jo, v novinách. A i kdyby.

Martin Tobě by to bylo fuk, co? Hele, Vojto já ti vidim až do žaludku, ty to děláš abys nasí ral mámu kvůli našemu tátovi, že od nás zdrhnul.

Vojta Blbost.

Martin Nekecej, ty se ji mstíš ... ale to je volovina, vona za to nemůže.

Vojta Ne, kvůli tomu ne. Mě se to takhle líbí.

Martin Co se ti na tom může líbit? Žít permanentně v průseru? Pořád se bát, že tě někdo při stihne při něčem co se nemá.

Vojta Jdi do háje s tou svou psychologíí. Tak to vůbec není.

Martin Hele, já jsem asi blízko, vid'?' Ty už ten stres potřebuješ.

Vojta Kecy.

Martin No jasně, ty ho normálně fetuješ.

Vojta Ne, a nebo taky, to já nevím. Víím, že se mi tam v kopcích líbí. Líbí se mi tam něco dělat.

Martin Á, náš bejvalej závodník se proměnil v lesního muže.

Vojta Teď jsi blízko. Jednou, když jsme jeli přebory, tak jsem se na pěti kilometrech zastavil a došlo mi, víš, tam na obrátce, že už jim dělat debila nebudu. Bejt za hodnýho snaživýho chlapečka - nasrat!

Martin Tak to budu radši kriminálník, výborně. Tos nám to teda nandal.

(Vchází Zuzana s miskou kostí.)

Zuzana Tak tady jsou ty kosti, ale ještě to čubě nedávejte, je to horký.
(Všimne si cizinců. Vchází děda s kafem. Zuzana pokračuje.) Á vy
máte návštěvu, dobrý den.

Vojta To jsou ...
(Podívá se na Martina.)

Martin To jsou moji známí ještě ze studií, projíždějí tak se zastavili. Díky za ty kosti. Ahoj.

Zuzana To jsou cizinci, vid'?

Vojta Jo, z Iráku.

Martin Ale už se tam nevrátí. Žijou tady, tak ahoj.

Zuzana A kde to je?

Martin V Arábii.
(Pakuje ji ven.)

Tak ahoj.

(Zuzana odchází, děda po chvilce k Martinovi.)

Děda Teda ty máš nervy.

Vojta Díky.

Martin Ještě jsme neskončili. Dědo dej jim to k Vojtovi do pokoje.

Děda Tak pojd'te.

(Cizinci odcházejí za dědou, muž se otočí.)

Cizinec Irá - n!!!

(Odchází za dědou.)

Vojta Irák nebo Irán, to je jedno.

Martin No to sakra není jedno.

Vojta Mají hlad, viděl jsi jak koukali na ty kosti. Namažu jim chleba se sádlem.

Martin To oni asi nebudou.

Vojta Taky je tam ještě ta kotleta.

Martin Vojto, oni moc na vepřový nejsou.

Vojta Jak to víš?

Martin Tak.

Vojta Jo takhle! A ty si myslíš, že to nebudou jíst i když mají hlad?

Martin Nebudou, Vojto.

Vojta To jako, že jsou arabové?

Martin No jestli jsou z Iránu, tak to nejsou ani tak arabové jako spíš Peršani, ale hlavně jsou to islámci. Víš, vyznávají Islám. A žádný hlad je nedonutí, aby jedli vepřový.

Vojta Sejra jo.

Martin Sejra jo.

(Vojta odchází do kuchyně. Děda se vrací.)

Děda Je to prevít.

Martin Prevít. Spritfire.

Děda Jak se to mohlo stát?

Martin Je to v něm.

Děda Jak v něm. Je přece náš, já ti nerozumím.

Martin Ty si ateista, tak o tom nic nevíš. Já jsem něco jako kacír, tak vím, že existuje ďábel. Je to jednoduchý, měli jsme našeho malýho Vojtíška a pak přišel ďábel.

Děda Ty si děláš srandu.

Martin A ten ďábel si toho našeho Vojtu vzal.

Děda To je nějaká tvoje fantazie nebo básnička, dobře tak takhle bych tomu rozuměl, ale ďábel přece neexistuje.

Martin Ďábel neexistuje jen v povídkách maminek a babiček, ďábel je.

Děda Ne, tohle neobhájíš. Možná myslíš posedlost, ne ďábla ... Tak tohle si tam studoval?

Martin Přesně to. Kdybys nebyl nevěřící Tomáš, tak by ti došlo, že je to prostě v něm. A to je to nejhorší, protože to není kontrolovatelný.
(Vojta probíhá s talířem sýrů a chlebů.)

Vojta A už se to nese a už je to tady.
(Vchází paní Straková.)

Straková Vojto! No kde jseš?

Vojta Jé, dobrý den paní Straková. Nezlobte se, ale já mám strašnej fofr. Já jsem tu za pingla. Vy jdete za mámou? Ta tady teď není.

Straková Já tě sháním už od včerejška a ty nikde.

Vojta Strašnej fofr ... a ...

Děda Dej to sem já to odnesu.
(Bere Vojtovi jídlo a odchází dozadu.)

U tohodle já nemusím bejt.

Straková Vojto, přece jsme se na něčem dohodli.

Martin Tak u tohodle já chci bejt.

Straková Podívej Martine, my si tady budeme chvilku povídat ...

Martin Tak si povídejte.

Straková No, já bych chtěla mezi čtyřma očima.

Martin Tak já ty svý zavřu a budu jen poslouchat.

Straková Martine, já vím, že jsi mě neměl nikdy rád, ale tady Vojta, ten mě rozumí.

Martin Takže teď k Vám chodí na mejdany Vojta.

Straková Ty si ale sprostěj. My máme s Vojtou, řekla bych, obchodní jednání.

Martin S bílým křehkým masíčkem.

Straková Co si říkal?
(Vojtovi.)

To nemá cenu, když tady tvůj brách dřepí. Přijď večer ke mě.

Vojta Promiňte, ale večer to nejde, mám práci.

Straková Tak potom, já jsem zoufalá.

Vojta Já právě dneska musím vydělat na ten „dloužek“ ... co u Vás mám, takže ...

Straková To nekvaltuje, jen přijď.

Martin Bude se pouštět disco nebo video?

Straková Co ty víš, tys u nás vždycky jenom takhle dřepěl, nikdy si nebyl k světu.

Vojta Já to zkusím zítra, jestli všechno dopadne tak jak má.

Straková Ale přijď určitě, já jsem zoufalá. Tak pa!
(Vojta odchází do pozadí.)

Vojta Já jdu za nima.
(Straková se vrací, přiblíží se k Martinovi.)

Straková Tebe přefiknu, kdy si vzpomenu.
(Triumfálně odchází. Martin se otřese.)

Martin Fuj.

(Přichází děda.)

Děda Už je pryč? Co chtěla?

Martin Já se musím jít umejt.

(Odchází. Zezadu přichází Vojta, dívají se na sebe s dědou.)

Děda Kudy je vodíte?

Vojta Kolem Křížovýho buku, víš kde to je?

Děda Jo.

Vojta Víš, tam jak je to rozcestí.

Děda Víím, to téčko. Nalevo je to na Moráň, doprava na Kunewald.

Vojta Tak rovně. Ani tam, ani tam, ale rovně.

Děda No dobře, tam už je pak čára, ale tam přeci už na očích. Tam to musí být

pod dohledem, Vojto.

Vojta Ne tak úplně. Když uděláš takovej malej slalom mezi skalkama u

Milštejna, tak se ztratíš.

Děda Jo tam?! To jo, to jo, to je zajímaví. Víš co ten název znamená?

Vojta Míl ... To bude něco se mlejnem, že jo? Ale tam žádněj mlejn nikdy nemoh
bejt.

Děda To víš, že ne. Tam se kdysi lámal kámen na mlýnský kola. No to máš
pravdu, to je bludiště. Tam jim s tím svým trikem můžeš zmizet.

Vojta Jenže my jsme tam dneska v noci ani nedošli. Ten Bulhar, co šel jako první
pilot, zahrnul doleva a celý jsme to obcházelí, no a pak nás čapli.

(Přichází Martin a otírá si tvář ručníkem.)

Martin Á, Galapetr vypravuje.

Děda Zaplať pánbůh, že nečapli tebe.

Vojta Já už jsem párkrát šel a vždycky dopředu, ale co tam ten Radan předváděl
dneska v noci, to nemohla bejt náhoda.

Martin A co jako?

Vojta Dělal kravál, pořád se obracel a okřikoval je. Buď je to úplnej vůl nebo ...

Děda Byl nastrčenej.

Vojta A víš, že asi jo. Taková věc se musí umět udělat a tohle bylo divný.

Martin Tak to mě zajímá - co se musí umět udělat?

Vojta No, to vnořování se.

Martin Vnořování? Jako, že lezeš do nory?

Vojta Ne, vnořování se do lesa - v noci. Je to jako když lezeš do bazénu. Musíš
bejt úplně klidnej. Lepší je zavřít oči a poslouchat - to ticho. Za chvíli se ti to změní v takovej
šum a až když uslyšíš i mravence pod sebou tak můžeš otevřít oči a jako v bazéně začít splývat,
víš, bejt tím lesem a pak teprv můžeš jít, vlastně plaveš. Pak je to vono.

Děda Co - „vono“?

Vojta No, ten pocit, že jseš a nejseš. Že nejsi vůbec nic a přitom jsi všechno.

Martin Vojto prober se, víš o čem mluvíme?

Děda O vnořování.

Martin Ne, o pašování.

Děda Tam tudy se pašovalo vždycky - cukr, sůl, sklo, krajky, člověče jeden čas i
pláštěnky, podle toho co právě frčelo.

Vojta No vidíš ...

(Martin po něm hodí ručník.)

Martin Ale ne lidi, ty vole! Ty si vůbec neuvědomuješ, co ... co ...
Děda Lidi taky.
(Ticho.)
Martin Tam tudy utek náš táta, vid'?
Děda Jo. Asi jo.
Martin Co budeš dělat? Teď tam tudy nemůžeš, budou to hlídat.
Vojta Právě proto. Já je projdu přesně tam.
Martin Vykašli se na to, budeš mít sebou ty dva.
Děda Ještě je tam ta chodba.
Martin Nic takovýho tam není.
Děda Ale je. Jenže je to jenom štola. Za Rakouska se tam těžili kovy. Tam vůbec nikdy nelez. Stejně je po padesáti metrech zasypaná.
Martin A že to tak víš?!
Děda No, jo no. Taky jsem bejval mladej a ... zvědavej.
(Vojta zpozorní.)
Vojta Máma.
(Uteče do svého pokojíku. Matka vstoupí, pozorně se dívá na Martina a dědu.)
Matka Už je doma. Je sám
?Martin Ty si byla u policajtů!
Matka Uber Martine, uber. Byla jsem za Vladimírem, to není jenom policajt, to je náš přítel.
Martin Koho - náš!
Děda Byla tu Straková, jo a přijela tchyně Jaruna. Ale zas odjela.
(Matka si nevšímá dědy a pokračuje.)
Matka Tvýho táty, můj a když jsi byl malej, tak i tvůj.
Martin Co ti napovídal?
Matka Říkal, že u nich v noci byl klid.
(Rozejde se k pokojíku Vojty.)
Děda Počkej!
Matka Copak je.
Děda Snad abys tam radši nechodila.
Matka A proč ne?
Martin Prostě tam nechod'.
Matka Tohle je snad můj byt a tam je pokoj mého syna.
(Vojta se přišourá.)
Vojta Ahoj mami.
Matka Mluvila jsem ...
Vojta S kapitánem. Já jsem poslouchal.
Matka Tak tedy říkal, že u nich byl klid, ale na německý straně zatkli českýho převaděče.
Děda No a ...?
(Matka ho zmrazí pohledem.)
Matka Pak se na mě jenom hodně dlouho díval ... a mě se zatmělo před očima a málem se mě podlomili kolena, protože mě napadlo, že to musíš být - ty.
(Ticho.)
Děda Jak vidíš, Vojta je tady.

Matka A potom řek, že jeden jim utek se dvěma utečencema zpátky sem.
(Ticho.)
Martine, přiveď je.
(Martin by chtěl oponovat, ale matka ho zarazí pohledem. Martin odejde do pokojíku.)
To je tvůj konec, Vojto. Konec! Pořád jsem tě omlouvala, ale ...
(Nervi ji povolí.)
Ale takovou ostudu, takovou hanbu já už neunesu. Já se tě musím zbavit, jinak mě zničíš.
Mě, celou rodinu i sebe. Já už takhle nemůžu dál!
(Přichází Martin se dvěma cizinci.)
Takže je to pravda.
(Rozpláče se, pak se trochu uklidní.)
Teď se sebereš, odtáhneš s nima na stanici a přihlásíš se. Třeba tě daj jenom do past'áku.
To je tvoje poslední šance, já už pro tebe nehnu ani prstem.
(Martin promlouvá na cizince, oni mu odpovídají.)
Pořád jsem si říkala - mě se tohle nemůže stát a teď si už jenom dokola říkám, proč se to muselo stát právě mě.
(Otočí se k Martinovi.)
Matka Jak to že s nima mluvíš, copak umíš arabsky nebo co jsou zač.
Martin Persky, trochu, to je náhoda. Řek jsem jim, že to musejí vzdát.
(Cizinec znovu promluví k Martinovi. Martin překládá.)
To nemůžou. Nemůžou se udat. Jsou to disidenti z Iránský opozice, když je tady zatknou a vrátí zpátky, tak je tam ty fanatici zabijou.
Matka Ty jim věříš?
Martin Jo já jim věřím, mámo. Ty nevíš, jak to tam teď vypadá. Souhlasím s nima a myslím to vážně.
Děda Tak a co teď s nima?
Vojta Já je v noci převedu, mami. Tam už mají kontakty se svejma.
Matka Opovaž se!
Vojta Když s nima půjdu jenom já, tak to vyjde. Pak se vrátím a zajdu za kapitánem. Neřekla jsi mu, co tě napadlo, že ne?
Matka Na co si to hraješ, ty andílku?
Děda Květo, ono to bude tak nejlepší.
Matka Zbláznili jste se všichni? To je lumpárna, to je trestní čin, to je hrůza.
Děda Lumpárna by to byla, kdyby jsme si je vzali na svědomí. Vojta
Třeba mě zbij, ale já to musím udělat, už kvůli nim.
Martin Jinak to nepůjde, mámo.
Matka Vy jste se všichni spikli proti mě, všichni. Slyšíte se, co říkáte? Vy mě chcete přemlouvat, abych se zúčastnila něčeho tak hroznýho? Vždyť on vydělává na neštěstí jiných lidí. Kdo asi vydělává na mém neštěstí?
(Obrátí se na Vojtu.)
No, kdo asi myslíš?
Vojta Prosím tě, mami, nemluv takhle.
Matka Celou rodinu si zatáh do neštěstí. Podívej se na ně - nikdo už neví co dělá, oni už jsou úplně zblblí kvůli tobě. Podívej se na mě. Proč mě tak strašně trestáš?
Vojta Radši mě zmlat', ale nemluv takhle, prosím. Já tě mám rád.

Matka Ty že mě máš rád? Kdyby mě před tvejma očima přejelo auto, tak tobě by to bylo jedno.

(Vojta omdlí. Složí se na zem. Matka k němu po chvilce klekne, obejmě ho. Vojta se probírá.)

Vojta Mami.

Matka Tak jdi, Vojto - a jestli nechceš, tak se už nevracej.

Konec 1. dějstvípřestávka

2. dějství

(Druhý den ráno. Děda si jako obvykle hraje s Jo-jem, zvenčí pomalu přichází matka, dívá se na dědu, jak posmutněle a omluvně schovává Jo-jo do županu.)

Děda Kde jsi byla?

Matka Klímala jsem a zase jsem se probírala, věděla jsem, že se musím svlíknout a jít si lehnout, ale neudělala jsem to, prodřímala jsem noc až do rána. Jako opilá jsem si oblékla plášť a vyšla jsem do tmy, ale nedokázala jsem se zorientovat. Kdo to ke mě mluvil? Možná, že se vejdu do jeho světa a kdyby ne, co na tom? Hlavně, že jsem pořád šla a šla.

Děda Kudy jsi chodila?

Matka Pomalu se rozsvěcovalo v celé čtvrti, jen u nás zůstala tma.

Děda Co dál?

Matka Otočila jsem se a šla zpátky domů. Všude začali rozsvěcovat a startovat auta a někam odjížděli. Šla jsem pořád rychleji a najednou jsem ucítila, že je mi zima. Záblihmě nohy. Opravdu mě začali zámst nohy! Vrátil se mi cit.

Děda Květo, co budeš dělat teď?

Matka Všední každodenní věci. Tak jsem se rozhodla. Koš na odpadky je plný, nejsou zápalky, nemáme nic na chleba, musím odmrazit ledničku, obyčejná každodenní rutina - ta mě musí zachránit i kdyby jen na chvíli - na tenhle den.

Děda Květo! Jseš přetažená, nevyspalá. Já tě před tím vším neštěstím neumím ochránit.

Matka Dobře tatínku, musí mě zachránit voda, co se začíná vařit. Čajník do kterého ji musím pak nalít, hrníčky, co se musí umýt a celá řada drobných pohybů, která začne vařící vodou nebo telefonem. Jestli mi do sluchátka řekne jsem tam a tam, jestli si netroufá, je konec i má zlosti. Zaplať pánbůh přestane pro mě existovat.

Děda Prober se, Květo! Vždyť ty mluvíš o Milanovi, ten je pryč, smíř se s tím jednou. Teď tu máš Vojtu a ...

Matka Je stejný jako Milan - tulák.

Děda A Martina. Prober se sakra, holka!

Matka Kde je Martin?

Děda Opil se, teď vyspává. Nediv se po tom včerejšku.

Matka Nikdy mu nezapomenu, že si včera hrál na tátu. Bylo v něm leda něco fotrovskýho - ale táta nebyl. Můj Milan - co jsem mu udělala, že se ani neozval? Já mu tak věřila i tu jeho nespokojenost s tím, jak to tady všechno bylo, jsem mu věřila. Proč od nás z ničeho nic tak odešel? Vždyť já bych vzala třeba kluky do uzlu a šla s ním.

Děda Přestaň s tím. To bylo přeci úplně jinak. Milan utíkal právě před váma. To vůbec nebylo kvůli nějaký pitomí politice, to bylo kvůli pitomí holce a tou si byla tenkrát ty.

Nezlob se na mě, dítě moje. Já ho přeci nepomlouvám. Vždyť já byl tenkrát u toho když odcházel jen s tím svým koženým ruksakem. Já věděl, že to tady nemůže vydržet. To nešlo - zastavit ho. Stejně jako nejde tobě vysvětlit, že už se neobjeví. A co já vlastně vím. Třeba ...

Matka A to všechno mám zase vydržet já.

(Vchází Martin.)

Martin Ahoj rodinko, to byl zase sen. Mě se zdálo, že tu vůbec nejsem. Byl jsem ve válce.

Děda Vždyť ty máš modrou knížku.

Martin No právě. Bylo to takhle.

(Vypráví a předvádí.)

Byl jsem na předsunutém okopu pro pozorovatele. Před mnou stojí lehký kulomet a sedm zásobníků. Ze zadních zákopů slyším veselý hlasy spolubojovníků, za co jsme bojovali - nevím. Je to jasný - přišla pošta! Všichni povykují nad zprávami z domova, jen já se užívám tím, že se nemůžu spoluúčastnit.

Matka Jdu mu jenom naproti

.Děda To je všechno nesmysl.

Matka Řekl jsi - baterku. Venku už je den, takže - chodbou. Děkuju tati.

(Chce odejít.)Děda

Zastav ji nějak.

(Venku bouchnou dveře, všichni se zarazí, vstoupí Viktor.)

Viktor Co bude teď, milostivá paní? Je tu, nebo ne?

Matka Jděte mi z cesty.

Viktor Vy mě vykáte, odkdytak? Vždycky jsem pro Vás byl jen ten gauner Viky, tak zůstaneme u toho. Ještě jednou se Vás zeptám - Už je tu nebo ne?

Matka Uhni mi z cesty, smrade.

(Viktor si rozepne bundu a sáhne tam, kde nosí pistoli.)

Martin Koukej tu ruku vrátit. Mluvíš s mojí mámou.

Viktor No tak, nedělejte z toho kovbojku.

(Zavolá za sebe.)

Můžete.

(Vstoupí Grlič.)

Grlič Dobré ráno, paní Květa, á, pan Karel. Ahoj Mártý. Nevím, jestli víte o co jde, ale počkám tady, dokud nebudu moct vidět vašeho Vojtu. Neposedíme se? Tak ne. Jak myslíte. Nevidím ho. Tak předpokládám, že je ještě na cestách. Investoval jsem do něj nějakou sumu peněz a on mi za to něco slíbil. Ten slib měl splnit včera - nestalo se. Dostal lhůtu do dnešního jitra - tak jsem si přivstal. Už víte o čem mluvím nebo tu budeme jen tak stát.

Martin Dělá to sto marek za osobu. Kolik dostáváte vy?

Grlič Dost. Dost na to, aby se moje Galina mohla vodit s vaším Vojtou za ruku - po městě. Víte to se u nás nemůže jen tak.

Děda To si u vás nebyl asi dost dlouho a čert ví, jestli se tam můžeš vůbec vrátit.

Matka Počkej, dědo. O čem je řeč, pane Grlič? My tady nic nevíme.

Grlič Tak dobře. Víte, že jsem tady pro tu českou zemi dost dlouho tvrdě pracoval, paní Květa. A pak se blíží penze a člověk se začne obhlížet.

Matka No dobře a co dál.

Grlič Chci odpočívat. Tak jsem si koupil chalupu pod Morání. Je tam krásně. Opravdu krásně. Člověk se dívá do kraje a mnoho vidí. Lidé chodí sem a tam, někdy i celé autobusy přijíždějí a odjíždějí.

Matka Jste jako ze zlého snu, ale pokračujte.

Grlič Přijíždějí plné a odjíždějí prázdné. Kde zůstali ti lidé, ptám se? A vidím, že jdou kamsi do lesů a už se nevracejí. Už víte kam mířím, paní?

Matka Víím to moc dobře.

Grlič I napadlo mě, proč se toho nezúčastnit. Té bohumilé činnosti. A tak si najmu pár šikovných lidí, ale opravdu šikovných, důvěry-hodných přátel.

Martin Náš Vojta není žádný tvůj přítel, ty ...

Viktor Míky, neser mě!

Grlič Ale no tak, chlapi. Ano, není můj přítel. Je ale přítel mé dcery Galiny a vodí se s ní za ruku, že. Nabídl jsem mu job. Z jeho přátelství k mé dceři. A teď mě sledujte. Sedím si takhle k ránu na verandě své chalupy a co nevidím - váš Vojta se vrací se dvěma turisty, kteří chtěli jít do lesů, zpátky sem do města. No jak já jsem se ulekl. Oni si ho zaplatili jako průvodce a on je nevezl do lesů. Tak jsem poslal Galinu aby mu ten zkažený výlet rozmluvila. Víte co mi potom řekla? Že ho nenašla. Rozumíte? A přitom byl ve vašem domě. Tak nejedná dcera k svému otci, který sedí na verandě po nějakém Wolfovi, co musel odtáhnou s německou soldateskou. Musí to být velká touha turistů z dálných zemí, že chtějí jít tam, kam šel Wolf, že?

Martin Protože utíkají před něčím ještě horším o čem se nám ani nezdálo.

Grlič Ale, ale. Já jsem toho mnoho zažil tam u nás a také jsem raději zůstal, v této pohostinné zemi. Chtěli jste přeci vždycky být mostem mezi východem a západem, tak to teď máte. Lidé po vás chodí tam a sem. Ale spíš tam, že.

Matka Pane Grlič, doufám, že víte co to je organizovaný zločin.

Grlič Nevím, zeptám se na to vašeho Vojty. Já jen vybírám to, jak tomu říkáte?

Aha, já jen vybírám na tom mostě mýtné.

Děda Vojtu si do toho zatáh, aby si ho zničil. Ta jeho skupina, co je včera pochytili, byla prásknutá. Tys je předhodil Němcům, aby Vojtu sebrali a Galina se s ním už nemohla vodit za ruku, není to tak?

Grlič Ale to je fantazie. Vojta jim přeci nepadl do rukou, na to je moc šikovný. Mám pro něho peníze, vidíte? Jestli ten výlet dokončil, tak je dostane. Já jsem čestný člověk.

Martin A jestli ne?

Grlič Tak budu mít problémy a část jich ponese i Váš bratr. Ti dva manželé z Iránu byly totiž z celé skupiny nejdůležitější, ale to je moc složité povídání.

Martin Jsou to disidenti to už víme. Tak co, měli být zatčeni nebo co?

Grlič Jedině tak by je nedopadli jejich fundamentalisté a nezabili je. Někdy je lepší být zatčen, né, že bych chtěl něco přivolávat.

Děda A Vojta by se svezl s tím.

Grlič Kdyby neměl štěstí, ale Galina by pak byla moc smutná. A Galina je moje dcera, víte?

Matka Pane Grlič, ve Vás se člověk moc nevyzná.

Grlič A to je dobře nebo špatně? Paní Květa, jaký Vy ke mě můžete mít vztah. Dobrý nebo špatný?

Matka Ani jedno, ani druhé. Štítím se Vás.

Viktor Dejte si bacha, co říkáte?!

Martin Sklapni Viktoro, máme teď řekla, co si všichni myslíme. Možná i ty.
(Vstoupí kapitán Vladimír.)

Kapitán Dobré ráno. Samozřejmě - všichni pohromadě. Co tady děláte, pane
Grličí?

Grlič I já se tak můžu optat.

Kapitán Nejste tu asi náhodou, co?

Grlič Přinesl jsem pozdravení od Galiny, je nemocná. Ale Vojta nikde. Tak asi
půjdu.

Kapitán Snad neutíkáte? Že by na Vás přišel nějaký bacil z těch vašich utečenců?
Grlič Nerozumím. To bylo ale složité.

Kapitán Jak může být na takového Bosse jako jste Vy, něco složitého?

Grlič Ach, Vy myslíte tohle. Ano slyšel jsem, že nějakí lidé utíkají přes hranici.
A vy je pronásledujete. To není dobré.

Kapitán Vy o tom nic nevíte, samozřejmě.

Grlič Slyšel jsem také, že přes hranici putují velké náklady zboží, které nikdo
neclí - oleje, rum, jaderné komponenty, sošky z kostelů, snad i lidské orgány nebo věci, které
přes hranici ani neprojdou, pouze na papíře a dají se na nich vydělat miliony. Stejně jako na
drogách, značkovém oblečení, které šijí malé děti, kdesi daleko a taky celé kopce kamení,
prodané za babku. Vždyť Wolfové se sem nemusejí vracet. Vy jim tu vaši, zemi líbeznou sami
dovezete - jako štěrky. A že utíkají lidé? Ti utíkají sami před sebou, to se jim stejně nemůže
podařit. A vy je k tomu všemu jejich neštěstí ještě pronásledujete. To není dobré. Sbohem.

(Společně s Viktorem odejdou.)

Matka V něčem měl pravdu.

Martin Prosím tě ukáže na jiný lotry a bude ze sebe dělat malou rybu - to je starej
trik.

Matka To nemyslím. Myslím to jak řekl, že před sebou nikdo neuteče. Vladimíre,
mohl bys být tak hodný a neptal by ses, kde je Vojta?

Kapitán Seš si jistá, že není ve svém pokoji.
(Podívá se na dědu a Martina, pak rezignuje.)

Matka Tak pojď.

Martin Za sebou slyším šramot - odtrhnu pohled od nepřátelských pozic a vidím
jak se ke mě labyrintem mělkých zákopů plíží kapitán Vladimír, podává mi dopis a plazí se
zpátky do bezpečí.

Martin Navyklým pohybem hlavy přejeđu nepřátelské zákopy a pak dychtivě
roztrhnu obálku - je to upomínka z knihovny s výhružkou soudního vymáhání.
(Matka se začne smát, děda si oddychne a přidá se k ní.)

Martin Vy se chechtáte, ale já se bál, že dostanu pokutu.

Děda Ty si blbej.

Martin Podle Freuda by v tom měla bejt nějaká knihovnice, ale já nikdy s žádnou
nic neměl. Nebo že by se to týkalo paní Benešových, ještě z dětský knihovny? Ježíši, vždyť tý už
tenkrát bylo nejmíň sto let.

Děda Ale prsatá byla.
(Všichni tři kývnou a začnou se tomu zase smát. Přichází Jaruna v noční košili.)

Jaruna Já u vás pořád nevím, kde je záchod. Vlevo nebo vpravo. Hm, tak já to
zkusím vlevo a když to nevyjde tak to bude vpravo.

(Ti tři se začnou kuckat smíchy.)

Teda vy jste fakt báječný.

(Jaruna odchází.)

Martin Tchýně Jaruna pátrá a ničí.
Děda Mě už se nic nezdá nebo si svoje sny nepamatuju.
Matka Jak to, že sny jsou úplně jasně určeny k tomu aby jsme si je nepamatovali, aby jsme je zapoměli a přitom jako kdyby schválně něco zůstalo. Jako by jen tak omylem něco unikne, aby jsme si to setsakra pamatovali! Aby nás to drželo v napětí, v tlaku?
Martin Jé, to bylo pěkný, mámo. Ale odpovědět ti na to neumím, možná sis odpověděla sama.
Děda Tuhle jsem koukal na ten pořád, no, ten Nacional Geografik, když jseš u toho tlaku. A tam ti ukazovali hlubinný ryby, víš, překrásný barevný a chlubitý - no úplně jiný, než co člověk kdy viděl. A pak je ukazovali nahoře na palubě té lodi a z nich byl jen takovej sliz. To jak jsou stavěný na ty velký tlaky, tak když jdou nahoru - tak prasknou. Úplně se rozstřelí. Tak mě napadlo, že třeba taky musíme bejt pořád v nějakým tlaku aby jsme nepraskli.
Martin Nějak nám ta nespavost svědčí.
Matka Chceš říct, že je to normální - žít v úzkosti?
Martin Děda chtěl říct v úzkosti a úžasu. To jsou takový dvojčata. No nic.
Matka Proč si takhle nepovídáme pořád?
Martin Já bych to řek, ale tím by to skončilo.
Matka Jen to klidně řekni. Myslíš, že je to Vojtou? Protože stahuje všechnu pozornost na sebe?
Martin Protože o něj máme všichni strach a taky moc nevěříme, že se mu to povede a že se v pořádku vrátí.
Matka To je ten důvod, že si tak pěkně povídáme? No, pěkně děkuju.
Děda Bejvá to tak. Když máš o někoho starost, tak třeba i zapomeneš i na tu svoji, to tak bejvá. Vzpomínám si, když jsi byla ještě malá a chodili jsme za tmy z kluziště skrz tu bejvalou hornickou čtvrt'. Sám bych se tam bál, jako malej jsem tam viděl pár vošklivejch rvaček, ale když jsem šel s tebou a měl strach o tebe, tak mě vůbec nenapadlo, že by na mě moh někdo vyskočit z průjezdu.
Martin Kudy jste to chodili?
Matka To jsme ještě bydleli na Poděbradce v tom starým baráku, co už není.
Děda Pamatuješ, jak jsi tam chodila do sklepa.
Matka No jo, to víš, že jo.
(Mávne rukou.)
Martin Počkej, počkej. Jak do sklepa, jen povídej, přeháněj.
Matka Ale nebudeš se mi smát?
Martin Přisahám, že ne a když jo, tak to nepoznáš.
Matka Jen počkej! Jednou mě máma poslala pro něco do sklepa a když jsem tam byla najednou jsem zaslechla strašnej rachot, já se lekla a utíkala jsem nahoru do kuchyně za mámou, že dole jsou permoníci. A máma se mi strašně smála. To byli důlní vozíky, protože celá čtvrt' byla poddolovaná až pod baráky.
Martin A to to bylo tak slyšet?
Děda No jo, vždyť ti to povídá.
Matka Jenže a to ani ty nevíš, já tam pak chodila tajně a poslouchala jsem to jako uhranutá. Víš ten divnej svět tam dole pod zemí.

Děda A dej pokoj.
Matka Časem už jsem přesně určovala, kam kterej vozík jede. Jednou, čestný slovo, jsem slyšela i pískajícího horníka. Šel pode mnou, nevěděl o mě a pískal si Dajánu.
Martin Fakt jo?
Matka Fakt.
Děda A za dva roky, co jsme se tam odtud odstěhovali se ten dům propad až po okap.
Martin Jó, tenhle, to už vím, to jsem slyšel.
(Jaruna se somnambulně vrací.)
Jaruna Vy tedy umíte ponocovat. Kde je Vojta? Příští rok ho беру na Kypr. Můj známý si založil výhodnou cestovku. Kaly nichta.
(Odejde.)
Martin A máme po Vojtovi.
Matka Co to meleš. Ty už něco víš?
Martin Neplaš se. Jen mě tak napadlo, že tam odletí, ta cestovka zkrachuje a oni tam zůstanou napořád.
Matka Hlavně, že se dobře bavíš.
Děda Tomu v Nacional Geografíku říkají přirozená migrace.
Martin Umíš si představit, jak za pět set let budou historici s titulama vepředu i vzadu pátrat, jak mohlo dojít k obsazení středomoří těma Čechama a nepřijdou na ten figl, že za to můžou zkrachovalý cestovní kanceláře?
Matka To je od vás moc hezký, že se snažíte mě nějak rozptýlit. Děkuju - nepotřebuju. Já se docela dobře naučím žít s kriminálníkem. Nebojte se. Nic od něj nečekat, jen ho párkrát vidět, něco mu uvařit, popovídat si s ním, třeba o houbách nebo o fotbale a nazdar. Mě se už za sukni držet nebude.
Děda Když myslíš, že to tak půjde?
Matka Teď ty.
Martin Co?
Matka Teď povídej ty, ať nám to uteče.
Martin Já musím jít na záchod.
(Zarazí se.)
Ale po ní tam teď nepůjdu.
Děda Co je to Kali nichta?
Martin Dobrou noc - řecky. Tak dobře. Jak si říkala to o tom držení za sukni. Teď jsem čet takovou knížečku o japonském střelení z luku.
Děda No to mi povídej.
Matka Počkej nech ho.
Martin Ten japonskej mistr tam popisuje jednomu nervóznímu Evropanovi, jak se pouští tětíva. Víš, když se to napne. Japonci napínají luk zezhora.
(Lehce a elegantně předvádí.)
A teď jde o ten moment, kdy to pustit. Ten evropskej plašan to furt neumí vystihnout.
Martin A mistr mu vysvětluje, že se musí vykašlat na cíl, hlavně musí dobře dejchat, stejně je to taková jóga, držet napnutou tětívu a myslet na něco jinýho, třeba koukat i kolem sebe a nechat ten luk ať si žije sám. Pak se jakoby jen tak, mimochodem zaměřit na terč a představit si tam sebe, víš, oni to maj dost složitý, vlastně střelíš na sebe, ale to teď nebudu rozebírat ...

Děda Jak to sám na sebe, to mě musíš ...
Martin Počkej, nervózní evropane, teď to přijde. A do toho mu ten japončík začne vykládat o tom, že když jdeš s malým dítětem, co se ještě batolí a drží se ti jen taktak za ruku a ty s ním jdeš a ono ti zoufale žmoulá, ty tvoje prsty, který jsou kromě rozklimbaných nožiček jeho jedinou oporou a tak je tiskne vši silou. Najednou něco uvidí k čemu chce jít a z toho stisku se nečekaně a naráz pustí a namíří jinam. A tak se taky pouští tětiva.

(Demonstruje na třech prstech pravé ruky ještě jednou, ale z pozice lukostřelce.)

A je to pryč. A je to tam, kde to má bejt.

Matka To já asi nedokážu. Tak jdi na ten záchod.

Děda Slyšels? Byl si propuštěn.

Martin Odcházím, najdu si místo jinde.

(Odchází na WC.)

Matka To od něj bylo pěkný, to vyprávění.

Děda To bylo pěkný, protože se včera opil a teď mu ještě ty policajti v hlavě spěj. Až se pro berou tak z něj zase bude suchar. Říkám to nerad, ale je to tak.

Matka Teď už by se měl vrátit.

Děda Neboj se. Vojta je chytřej a má svoje triky. Jen aby nevlez do tý štolý, ta je zasypaná, tam tudy to nejde.

Matka Milan mi kdysi říkal, že vedle tý štolý je ještě nějaká stará chodba, snad ze středověku a že ví, jak se do ní dostat.

Děda To jsou jen takový tlachy, tam už dávno nic není.

Matka Říkal, že to tam je.

Děda Ale prosím tě, ten tvůj Milan byl pořád jenom velkej kluk. Tak uvěřil všemu, co mu naslibovali na Svobodný Evropě, vzal si ten svůj koženej ruksak a šel. Já ho nepomlouvám, já ho měl taky rád, ale ...

(Matka se zdvihne, chce jít pryč.)

Počkej, co chceš dělat.

Matka Jdu si pro něj.

Děda Pro koho?

Matka Pro Vojtu, pro koho myslíš?

Děda Květo, zastav se, stůj! To by si ještě zhoršila - tak si vem aspoň baterku.

(Matka se zastaví.)

Nikam nepůjdeš! To je ztracený, ty musíš žít, říkalas, že to dokážeš.

Matka Asi ne - tati.

Děda Tak mě poslechneš.

Matka Už ne - tati. Už kvůli tobě - ne. Tati.

Děda Co je s tebou.

Matka Baterku. Díky tati.

(Odchází do kuchyně, Martin se vrací, zpozorní při pohledu na zdrceného dědu.)

Martin Co je?

Děda Já se bojím, teď jsem se začal bát.

Martin Co se děje?

Děda Nech mě.

(Matka se vrací s baterkou v ruce.)

Květo nechod' nikam. Napanikař.

2. dějství

(Druhý den ráno. Děda si jako obvykle hraje s Jo-jem, zvenčí pomalu přichází matka, dívá se na dědu, jak posmutněle a omluvně schovává Jo-jo do županu.)

Děda Kde jsi byla?

Matka Klímala jsem a zase jsem se probrala, věděla jsem, že se musím svlíknout a jít si lehnout, ale neudělala jsem to, prodřímala jsem noc až do rána. Jako opilá jsem si oblékla plášť a vyšla jsem do tmy, ale nedokázala jsem se zorientovat. Kdo to ke mě mluvil? Možná, že se vejdu do jeho světa a kdyby ne, co na tom? Hlavně, že jsem pořád šla a šla.

Děda Kudy jsi chodila?

Matka Pomalu se rozsvěcovalo v celé čtvrti, jen u nás zůstala tma.

Děda Co dál?

Matka Otočila jsem se a šla zpátky domů. Všude začali rozsvěcovat a startovat auta a někam odjížděli. Šla jsem pořád rychleji a najednou jsem ucítila, že je mi zima. Zábly mě nohy. Opravdu mě začali zábst nohy! Vrátil se mi cit.

Děda Květo, co budeš dělat teď?

Matka Všední každodenní věci. Tak jsem se rozhodla. Koš na odpadky je plný, nejsou zápalky, nemáme nic na chleba, musím odmrazit ledničku, obyčejná každodenní rutina - ta mě musí zachránit i kdyby jen na chvíli - na tenhle den.

Děda Květo! Jseš přetažená, nevyspalá. Já tě před tím vším neštěstím neumím ochránit.

Matka Dobře tatínku, musí mě zachránit voda, co se začíná vařit. Čajník do kterého ji musím pak nalít, hrníčky, co se musí umýt a celá řada drobných pohybů, která začne vařící vodou nebo telefonem. Jestli mi do sluchátka řekne jsem tam a tam, jestli si netroufá, je konec i má zlosti. Zaplat' pánbůh přestane pro mě existovat.

Děda Prober se, Květo! Vždyť ty mluvíš o Milanovi, ten je pryč, smiř se s tím jednou. Teď tu máš Vojtu a ...

Matka Je stejný jako Milan - tulák.

Děda A Martina. Prober se sakra, holka!

Matka Kde je Martin?

Děda Opil se, teď vyspává. Nediv se po tom včerejšku.

Matka Nikdy mu nezapomenu, že si včera hrál na tátu. Bylo v něm leda něco fotrovskýho - ale táta nebyl. Můj Milan - co jsem mu udělala, že se ani neozval? Já mu tak věřila i tu jeho nespokojenost s tím, jak to tady všechno bylo, jsem mu věřila. Proč od nás z ničeho nic tak odešel? Vždyť já bych vzala třeba kluky do uzlu a šla s ním.

Děda Přestaň s tím. To bylo přeci úplně jinak. Milan utíkal právě před váma. To vůbec nebylo kvůli nějaký pitomí politice, to bylo kvůli pitomí holce a tou si byla tenkrát ty. Nezlob se na mě, dítě moje. Já ho přeci nepomlouvám. Vždyť já byl tenkrát u toho když odcházel jen s tím svým koženým ruksakem. Já věděl, že to tady nemůže vydržet. To nešlo - zastavit ho. Stejně jako nejde tobě vysvětlit, že už se neobjeví. A co já vlastně vím. Třeba ...

Matka A to všechno mám zase vydržet já.

(Vchází Martin.)

Martin Ahoj rodinko, to byl zase sen. Mě se zdálo, že tu vůbec nejsem. Byl jsem ve válce.

Děda Vždyť ty máš modrou knížku.

Martin No právě. Bylo to takhle.

(Vypráví a předvádí.)

Byl jsem na předsunutém okopu pro pozorovatele. Předě mnou stojí lehký kulomet a sedm zásobníků. Ze zadních zákopů slyším veselý hlasy spolubojovníků, za co jsme bojovali - nevím. Je to jasný - přišla pošta! Všichni povykují nad zprávami z domova, jen já se užívám tím, že se nemůžu spoluúčastnit.

Matka Jdu mu jenom naproti.

Děda To je všechno nesmysl.

Matka Řekl jsi - baterku. Venku už je den, takže - chodbou. Děkuju tati.

(Chce odejít.)

Děda Zastav ji nějak.

(Venku bouchnou dveře, všichni se zarazí, vstoupí Viktor.)

Viktor Co bude teď, milostivá paní? Je tu, nebo ne?

Matka Jděte mi z cesty.

Viktor Vy mě vykáte, odkdytak? Vždycky jsem pro Vás byl jen ten gauner Viky, tak zůstaneme u toho. Ještě jednou se Vás zeptám - Už je tu nebo ne?

Matka Uхни mi z cesty, smrade.

(Viktor si rozepne bundu a sáhne tam, kde nosí pistoli.)

Martin Koukej tu ruku vrátit. Mluvíš s mojí mámou.

Viktor No tak, nedělejte z toho kovbojku.

(Zavolá za sebe.)

Můžete.

(Vstoupí Grlič.)

Grlič Dobré ráno, paní Květa, á, pan Karel. Ahoj Mártý. Nevím, jestli víte o co jde, ale počkám tady, dokud nebudu moct vidět vašeho Vojtu. Neposedáme se? Tak ne. Jak myslíte. Nevidím ho. Tak předpokládám, že je ještě na cestách. Investoval jsem do něj nějakou sumu peněz a on mi za to něco slíbil. Ten slib měl splnit včera - nestalo se. Dostal lhůtu do dnešního jitra - tak jsem si přivstal. Už víte o čem mluvím nebo tu budeme jen tak stát.

Martin Dělá to sto marek za osobu. Kolik dostáváte vy?

Grlič Dost. Dost na to, aby se moje Galina mohla vodit s vaším Vojtou za ruku - po městě. Víte to se u nás nemůže jen tak.

Děda To si u vás nebyl asi dost dlouho a čert ví, jestli se tam můžeš vůbec vrátit.

Matka Počkej, dědo. O čem je řeč, pane Grlič? My tady nic nevíme.

Grlič Tak dobře. Víte, že jsem tady pro tu českou zemi dost dlouho tvrdě pracoval, paní Květa. A pak se blíží penze a člověk se začne obhlížet.

Matka No dobře a co dál.

Grlič Chci odpočívat. Tak jsem si koupil chalupu pod Morání. Je tam krásně. Opravdu krásně. Člověk se dívá do kraje a mnoho vidí. Lidé chodí sem a tam, někdy i celé autobusy přijíždějí a odjíždějí.

Matka Jste jako ze zlého snu, ale pokračujte.

Grlič Přijíždějí plné a odjíždějí prázdné. Kde zůstali ti lidé, ptám se? A vidím, že jdou kamsi do lesů a už se nevracejí. Už víte kam mířím, paní?

Matka Víím to moc dobře.

Grlič I napadlo mě, proč se toho nezúčastnit. Té bohumilé činnosti. A tak si najmu pár šikovných lidí, ale opravdu šikovných, důvěry-hodných přátel.

Martin Náš Vojta není žádný tvůj přítel, ty ...

Viktor Miky, nesar mě!

Grlič Ale no tak, chlapci. Ano, není můj přítel. Je ale přítel mé dcery Galiny a vodí se s ní za ruku, že. Nabídl jsem mu job. Z jeho přátelství k mé dceři. A teď mě sledujte. Sedím si takhle k ránu na verandě své chalupy a co nevidím - váš Vojta se vrací se dvěma turisty, kteří chtěli jít do lesů, zpátky sem do města. No jak já jsem se ulekl. Oni si ho zaplatili jako průvodce a on je nevzal do lesů. Tak jsem poslal Galinu aby mu ten zkažený výlet rozmluvila. Víte co mi potom řekla? Že ho nenašla. Rozumíte? A přitom byl ve vašem domě. Tak nejedná dcera k svému otci, který sedí na verandě po nějakém Wolfovi, co musel odtáhnou s německou soldateskou. Musí to být velká touha turistů z dálných zemí, že chtějí jít tam, kam šel Wolf, že?

Martin Protože utíkají před něčím ještě horším o čem se nám ani nezdálo.

Grlič Ale, ale. Já jsem toho mnoho zažil tam u nás a také jsem raději zůstal, v této pohostinné zemi. Chtěli jste přeci vždycky být mostem mezi východem a západem, tak to teď máte. Lidé po vás chodí tam a sem. Ale spíš tam, že.

Matka Pane Grlič, doufám, že víte co to je organizovaný zločin.

Grlič Nevím, zeptám se na to vašeho Vojty. Já jen vybírám to, jak tomu říkáte?

Aha, já jen vybírám na tom mostě mýtné.

Děda Vojtu si do toho zatáh, aby si ho zničil. Ta jeho skupina, co je včera pochytili, byla prásknutá. Tys je předhodil Němcům, aby Vojtu sebrali a Galina se s ním už nemohla vodit za ruku, není to tak?

Grlič Ale to je fantazie. Vojta jim přeci nepadl do rukou, na to je moc šikovný. Mám pro něho peníze, vidíte? Jestli ten výlet dokončil, tak je dostane. Já jsem čestný člověk.

Martin A jestli ne?

Grlič Tak budu mít problémy a část jich ponese i Váš bratr. Ti dva manželé z Iránu byly totiž z celé skupiny nejdůležitější, ale to je moc složité povídání.

Martin Jsou to disidenti to už víme. Tak co, měli být zatčeni nebo co?

Grlič Jedině tak by je nedopadli jejich fundamentalisté a nezabili je. Někdy je lepší být zatčen, né, že bych chtěl něco přivolávat.

Děda A Vojta by se svezl s tím.

Grlič Kdyby neměl štěstí, ale Galina by pak byla moc smutná. A Galina je moje dcera, víte?

Matka Pane Grlič, ve Vás se člověk moc nevyzná.

Grlič A to je dobře nebo špatně? Paní Květa, jaký Vy ke mě můžete mít vztah. Dobrý nebo špatný?

Matka Ani jedno, ani druhé. Štítím se Vás.

Viktor Dejte si bacha, co říkáte?!

Martin Sklapni Viktoro, máme teď řekla, co si všichni myslíme. Možná i ty.
(Vstoupí kapitán Vladimír.)

Kapitán Dobré ráno. Samozřejmě - všichni pohromadě. Co tady děláte, pane Grlič?

Grlič I já se tak můžu optat.

Kapitán Nejste tu asi náhodou, co?

Grlič Přinesl jsem pozdravení od Galiny, je nemocná. Ale Vojta nikde. Tak asi půjdu.

Kapitán Snad neutíkáte? Že by na Vás přišel nějaký bacil z těch vašich utečenců?
Grlič Nerozumím. To bylo ale složité.
Kapitán Jak může být na takového Bosse jako jste Vy, něco složitého?
Grlič Ach, Vy myslíte tohle. Ano slyšel jsem, že nějací lidé utíkají přes hranici.
A vy je pronásledujete. To není dobré.
Kapitán Vy o tom nic nevíte, samozřejmě.
Grlič Slyšel jsem také, že přes hranici putují velké náklady zboží, které nikdo
neclí - oleje, rum, jaderné komponenty, sošky z kostelů, snad i lidské orgány nebo věci, které
přes hranici ani neprojdou, pouze na papíře a dají se na nich vydělat miliony. Stejně jako na
drogách, značkovém oblečení, které šijí malé děti, kdesi daleko a taky celé kopce kamení,
prodané za babku. Vždyť Wolfové se sem nemusejí vracet. Vy jim tu vaši, zemi líbeznou sami
dovezete - jako štěrky. A že utíkají lidé? Ti utíkají sami před sebou, to se jim stejně nemůže
podařit. A vy je k tomu všemu jejich neštěstí ještě pronásledujete. To není dobré. Sbohem.

(Společně s Viktorem odejdou.)

Matka V něčem měl pravdu.
Martin Prosím tě ukáže na jiný lotry a bude ze sebe dělat malou rybu - to je starej
trik.
Matka To nemyslím. Myslím to jak řekl, že před sebou nikdo neuteče. Vladimíre,
mohl bys být tak hodný a neptal by ses, kde je Vojta?
Kapitán Seš si jistá, že není ve svém pokoji.
(Podívá se na dědu a Martina, pak rezignuje.)
Matka Tak pojď.

(Kapitán a matka odcházejí na obhlídku bytu.)

Martin Proč si před tím říkal, že ses začal bát?
Děda Martine, tam ta chodba je. Říkalo se jí Valdštejnská, vede pod Morání až
za čáru. Kdyby se mi něco stalo, kdyby mě klepla pepka, co já vím ... radši ti to řeknu, já už na to
skoro zapoměl. Tenkrát po odsunu se nám němci začali po nocích vracet a vyzvedávali si tady
schovaný věci. Víš oni mohli odejít jen s tím co unesli. Tak tady zakopali a všelijak schovali
nějaký věci - ani ne moc drahý, spíš jim byli drahý, jako jejich srdci a tak. Já bych proti tomu
nebyl, ale nešlo to tak dál. My jsme pořád nevěděli kudy chodí, až nám starej Prusek řek, že tajně
choděj tou Valdštejnskou chodbou. No a my jsme jim ve čtyřicátým sedmým - zaminovali. A
jestli tamtudy šel Vojta s těma Iráncema ...?

Martin To už je dávno prošlý, né?
Děda To byly ruský miny. A ty sakra něco vydržej, jestli ...
(Nemůže popadnou dech.)
... mě je zle.

Martin Dědo, chceš něco? Chceš napít? Mámo!
(Přibíhá matka s kapitánem.)

Matka Už je tady? Kde je?
Martin Dědovi je zle.
Matka No tak. Tati. Prober se. To bude dobrý. Prosím tě, prober se. Teď nemůžeš zlobit. Tatínku.
(Přichází Jaruna.)

Jaruna Kdo mě volá? Už dlouho na mě nikdo nevolal - mámo!
(Ke kapitánovi.)
Ty nejsi Milan, ten by o sobě dal aspoň vědět.

Kapitán Proboha paní, ještě Vy do toho. Jděte si lehnout a dejte pokoj.
Jaruna Tady byl pokoj mého syna, kterež ze sebe nevydal ani hlásku.
Kapitán Hlavně, že posílal peníze.
Jaruna Ani korunku, ani pětník, protože zmizel a víckrát se už neozval.
Matka Martine, přines cukr!
Martin Kostku cukru?
Matka To je jedno, rychle dělej. To bude zas dobrý.
Kapitán Vždyť Vy přeci dáváte ty peníze, co posílá Milan, sem do rodiny.
Jaruna Vy blázínku, ani marku, ani šilink ani cent. Nic. Všechno jsem si sehnala jinak. A proto zůstal Milánek můj. A je mi věrný.

Kapitán Slyšeli jste ji? On se ji nikdy neozval.
Matka Pojd' sem, pomoz mi ho podržet. Tak kde je ten Martin?
(Matka odbíhá do kuchyně.)

Kapitán Pane Šrajbr, pane Šrajbr.
(Děda se probírá, blouzní.)

Děda Vladimíre, nechod'te nikam, zůstaňte tady. Já vím, Vy jste sám, ale Milan má rodinu, víte, nemůže jen tak odejít za hranici. Řekněte mu, ať dobře vychovává svoje synky a pak si jděte, kam Vás srdce táhne. Kdyby mě bylo dvacet pět jako Vám Vladimíre, taky bych šel do světa. Jen ho prosím Vás nepřemlouvejte, tady mu bude líp.
(Probere se.)
Proč si nepřišel na tu poslední schůzku s Milanem? Chtěli jste přeci utéct oba. Tys ho zradil, nechal si ho jít samotnýho a zůstal's tady a dal ses k policii. Kvůli Kvěťě?
(Matka a Martin se vrací, dají dědovi cukr.)

Matka Co říkal?
Kapitán Blouzní. Asi infarkt.
Martin Ale ne, cukrovka. Jenže takhle to neznám.
(Vojta vchází, obhlídne zmatečnou situaci a neslyšně prochází do svého pokoje, Vladimír ho vytuší a aniž se ohlédne, promluví.)

Kapitán Vojto, stůj!
Vojta To je dobře, že jste tady. Stejně jsem chtěl za Vámi jít. Co je dědečkovi?
Martin Ty vole, tys to dokázal! Dokázal? Že jo, že jsou v pořádku!
(Vojta je unavený, ale sebevědomý.)

Vojta Předal jsem je tam na policii. Oni mi cestou vysvětlili, jak to mělo včera v noci bejt. Teď bych se rád přihlásil tady tomu.

(Obrátí se na kapitána.)

Pane kapitáne, dovolte mi abych Vám vyjádřil obdiv nad tím, jak jste to včera celý posral. Teď už vím, že jste nás měli v klidu doprovázet, aniž by nás někdo obtěžoval. A teď mi dejte něčeho napít! Dědo, dobrý?

Děda Lepší.

Kapitán My jsme na vás dneska v noci čekali, že to napravíme. Ale ty si s nima zase zmizel. Vždycky jsem o tobě tvrdil, že tvůj malér je v tom, že máš fantazii silnější než charakter, ale teď to odvolávám. Máš to tak akorát.

Vojta Protože končím, můžu Vám to prozradit.

(Směje se.)

Šli jsme tou Valdštejnskou d'ourou.

Martin Ale ta je přece zaminovaná.

Vojta To nevím, mohla bejt. V jednom místě jsme odházeli pár pískovců a šlo se dál. Až na druhou stranu. Jupííí!

(Přibíhají Straková a Galina.)

Straková No Vojto, kde si byl?

Galina Vojtíšku, já tě mám tak ráda!

Vojta Tohle jsem tam našel.

(Odhodí na zem zbytky roztrženého koženého ruksaku.)

Jaruna Vojtěchu, ty moje prdelko! Pojedeme na Kypr.

(Vchází Zuzana.)

Zuzana Je tady ranní pošta - pro Vojtu!

(Matka, děda a Martin stojí nad zbytky ruksaku. Matka zakřičí z hloubi duše.)

Matka Née!

Konec